СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LII. Ч. 226. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 18. листопада 1944. No. 226. New York and Jersey City, Saturday, November 18, 1944. Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

Президент заповідає нові конференції в справі тривалого мира

Наради в Домбартон Овкс започаткували серію міжнародніх нарад, що мають на цілі завести в світі тривалий мир, а дальші конференції начнуться в скорому часі. Таке заповів президент Рузвелт у привітному письмі, відчитаним на святі „американсько-совєтської приязні", влаштованім в Медисон Сквер Гарден, в Ню Йорку, в нагоди 11-ліття навязання Злученими Державами дипльоматичних звязків з СССР. Привіт від американського народу і уряду народови і урядови Совєтського Союзу зложив Едвард Р. Стетініюс мол., виконуючий обовязки секретаря стейту. Совєтський амбасадор Громико заявив, що мир буде залежати від співпраці найбільших світових миролюбних потуг, а британський амбасадор Галифекс зазначив, що Злучені Держави, Росія та Британія забезпечать нащадків перед такою трагедією, яку тепер переживаємо.

ЧИ ТІЛЬКИ З НІМЕЦЬКОГО ГНЕТУ?

Б. Ямпольський, спеціяльний кореспондент московських „Ізвєстій" описує, що ідучи на Підкарпаття, зі сходу на захід, „Полтавщина, Київщина, Волинь, Поділля, Буковина", то якось однакові, бо всюди видно було „одну і цю саму картину": Всюди, старі й молоді жінки, білили хати — по два і три рази, та що через те ті хати „вже такі білі, що в ночі у місячнім світлі виглядають неначе озера". Це, каже він, „Україна повернула до життя". Та важніше, що є в тих хатах. Отож кореспондент пише таке:

„В кожній українській хаті портрет Тараса Шевченка. Із стін споглядають бистрі очі великого поета. Здається ,що він неначе член сімї: для дітей — дід, для дорослих батько, для дідів — ровесник, для всього народу — учитель, який закликає до боротьби за національну свободу проти німецького гніту".

Що Шевченко був би взивав до боротьби з „німецьким гнітом", про те нема ніякого сумніву і не може бути. Що він був би взивав до боротьби з совєтським мордованням міліонів людей голодом, розстрілами, чи висилками на Сибір, про те не можливо теж сумніватись. А коли його портрет є тепер у кожній українській хаті, то це найкраща ґарантія кращої долі для України, бо Шевченко повчить, як і коли та що робити, щоби стати українському народови вільним.

„ПРАВДА" НЕПРАВДИВО ПРО МИТРОП. ШЕПТИЦЬКОГО.

Філядельфійська москвофільська „Правда" подала згадку за смерть митрополита Андрія Шептицького. Признаючи, що покійний був „фільософом, юристом і богословом", часопис пише, що він був „ліпшим з езуїтів, що придержувався езуєтського принціпу, що ціль виправдує засоби". Це, пише часопис далі, пристосовував він щодо справи „православного Єходу до Риму", прикидаючись нераз і „русским", хоч „фактично не був ні русским, ні українцем, а просто для встиду одних і других, він, як хитрий езуїт, весь час працював „для величи римської віри" серед рутенців". Та, каже часопис, „з смертію Шептицького прийшов кінець теж і унії".

УСЕ ТЕПЕР У РУКАХ РУЗВЕЛТА!

Американський коментатор Пірсон подає, що президент Рузвелт скаже останнє слово в справі східних границь Польщі. Польський премієр Міколайчик мав зателеґрафувати з Льондону до президента Рузвелта, що польський уряд не може згодитись на Лінію Курзона без Львова і нафтових галицьких терєнів, і просить, щоб президент взяв Польщу щодо цього в оборону перед Сталіном. Знов з іншого боку подають, що президент Рузвелт мав тепер заявити, що він обмив руки від польсько-совєтського спору і залишає його вирішення полякам і Совєтам.

„БІОЛЬОГІЧНА ОРІЄНТАЦІЯ".

Так тепер мають називати деякі поляки політичну орієнтацію польськгоо уряду в Льондоні, що йде з Совєтами на компроміси, щоб тільки вратувати істнування Польщі. Цікаве, що кажеться, що „біольоґічна орієнтація" в справах суспільних і політичних є теорією, яку винайшли російські учені, Павло Ліліенфельд і Иосиф Новіков, що то голосили „гасла біольоґічного ратування народу". Та ще цікавіше, як кажуть, є те, що велика частина визнавців тої теорії між росіянами опинилась в Росії в роках між 1905 і 1907 на услугах „царської охрани", а потім перейшла від неї до ленінської комуністичної фракції. Таке пише Л. Берґер в польській ґазеті „Нови Сьвят" з 14. листопаду.

Велика аліянтська офензива над Реном

Аліянтські воєнні звідомлення подають, що вже зачався „вступ" до великої зимової офензиви проти Німеччини. На поготівлю є вже шість аліянтських армій, що мають біля два міліони війська. Наразі відбувається пекольне бомбардовання з літаків і гармат.

З „ВИЗВОЛЕНОЇ БУКОВИНИ".

Олександер Ільченко, кореспондент московських „Ізвєстій", описує як ожив поранений „бук" — „благородний символ Буковини". Кореспонденція, коли брати її з чисто літературного боку, гарна. Та важніше тут те, що є пропаґандою, бо та тепер всюди і все тягне в російський бік. Наприклад, читаємо там таке:

„Чотири товариші згадують, як палко зустрічали на Буковині львівського гостя Івана Франка, сина сільського коваля, продовжителя великого діла Тараса Шевченка — ученого і публіциста, поета і фільософа, романіста і драматурґа, перекладчика Пушкина і Чернишевського, світлого друга російських людей і російських ідей, непримиримого ворога Німеччини... Іван Франко говорив тоді стоїому народові, перед початком першої світової війни: „Насувається на нас чорна хмара з заходу... Люта буде боротьба!..". Франко нераз говорив про зростаючий німецький апетит на українські землі. Іван Франко був борцем за возз'єднання українського народу в одній вільній державі".

Що Франко був продовжителем великого діла Шевченка — це правда. Та тому, що ним був, уложив саме гимн, що не пора — москалеві, ляхові служить. Тому саме найрадше перебував в останніх хвилинах свого життя в Стрілецькім Приюті біля Юра — між Українськими Січовими Стрільцями, своїми духовими дітьми, що не жили ні німецькими, ні російськими ідеями, а тільки такими українськими, що їм постійно нагадували, що пора для України жить!

В БІК „УКРАЇНСЬКИХ НАЦІСТІВ".

Нюйорське „Новоє Русскоє Слово" з 14. листопаду помістило на редакційній стороні нагорі письмо до редакції під наголовком „Націстські звірства на Україні". Що такі звірства були, це ми знаємо, тільки що про них нема нічого в тій новинці, а тільки якийсь Владимір Кузьмин з Лейквуд, Н. Дж. доносить, що дістав листа від своєї родини, що в Виленській губернії „банда українських націстів, організована німцями" вбила кількох членів його сімї, тому, що голова сімї — був поляк. Звідки пишучий міг знати, що це були українці й яким чудом вони там в тій Виленській губернії знайшлись, про те нема ні слова.

ПОЛЯКИ ПРО МИТРОПОЛИТА.

Відношення польської преси, а теж польського громадянства, уряду і клеру було до особи митрополита Андрія Шептицького завжди таке вороже, що остане навіки картиною ганьби в історії польсько-українських відносин. Та по смерти митрополита, як виглядає нагло польський тон змінився. Польська Аґенція Телеґрафічна передає з Льондону про смерть митрополита навіть таку видуману згадку, що ніби митрополит дораджував, якщо не можливо добитись українцям повної незалежности, оставати при Польщі. Знов польський міністер для освітних і релігійних справ, кс. З. Качиньскі, оголосив, що „втратили як поляки так і українці великого чоловіка", який був „великим українським патріотом і льояльним поляком", що думав, що „не зважаючи на зверхні різниці співпраця поляків з українцями в границях християнської ідеольоґії є конечна". Теж зазначує, що митрополит відмовився від співпраці з німецьким окупантом.

З МОСКВОФІЛЬСЬКИХ ІДІОТИЗМІВ.

„Свет" з 9. листопаду пише, що „як Гітлер віддав українцям сепаратистам Закарпатську Русь на знищення, тоді то вони охрестили угорський нарід в „український" і тоді появилась „Подкарпатська Україна"... Та тепер, щоб не сталось з Закарпаттям, пише ця ґазета, то „українські сепаратисти вже більше не звенуть собі гнізда на старій русской землі — Закарпатській Руси".

Це приклад на таке, що коли з яничарством іде ще впарі крайня глупота, то вже тоді можливе і хрещення „угорського" народу „українським"!

З НІМЕЦЬКОГО ВАРВАРСТВА В УКРАЇНІ.

Совєтський „Исторический Журнал" подає, що німці знищили в часі окупації Києва цінні історичні документи, що відносились до давної історії України. Ці документи находились в Історичнім Архіві, що був оснований ще в 1852 році. Були там зібрані різні старинні акти і грамоти.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Треба, дуже треба ширити правду про Україну

Читаємо в американській польській газеті „Нови Сьвят" таке:

„Книжка про Польщу чи про поляків, видана англійською мовою, має в теперішню пору сповнити спеціяльну місію. Навіть більшу ніж книжка в польській мові, хоч і ту ми вже навчилися цінити, зокрема тепер, коли її знищено на польських землях... Книжка про Польщу або про поляків, що нині появляється англійською мовою, має тепер значіння найревніших апостолів історичної правди; є одним з найспосібніших адвокатів Польщі; є оборонцем тих прав Польщі, що їх неможливо заперечити, які не можуть ніколи вигасти... Ось та книжка має спеціяльне значіння, як появляється в Злучених Державах, ще більше, ніж якби появилась в Анґлії... бо ту є більша потреба протиділати широкій протипольській пропаґанді".

Ось таку пропаґанду ведуть американські поляки в справі видавання і поширювання книжок про Польщу і польський нарід, що появляються англійською мовою. Появу кожної нової такої книжки витають як великий здобуток, що як не тепер, то колись добре оплатиться.

Це так з американськими поляками. Це так з справою Польщі. Це так з польським народом, про який пишуть кожного дня по всіх американських ґазетах, за яким обстають найбільші американські політики, якого домагання, представлені американцями з польського роду, радо приймає президент держави, а навіть висилає кондоленції, як умре поляк-еміґрант, що ставши американським громадянином, веде весь час якнайгострішу безкомпромісову польську політику. та ще проголошує перед самою смертю заклик, щоб на цього президента не голосувати... Згадуємо за це, щоб тим зазначити, що Польща і польський нарід мають в Америці великі впливи і симпатії. Про них написано томи різних книжок. Їхню справу обороняють в конґресі, а теж постійно різні видавництва, пресові бюра, наукові інститути, амбасади, консуляти і т. п. А проте поляки так вперто дбають, щоб ще далі появлялось в Америці щораз більше нових книжок про Польщу і польський нарід в англійській мові!

Щож ми на те?

Ми, що є з України, про яку ще далі так мало в Америці знають.

Ми, що є з українського народу, якого історичні змагання до волі й незалежности тепер ще більше фальшиво представляють, як бувало.

Ми, що свідками як мовчанкою збуваються міліонові жертви українського народу.

Ми, яким треба боронити чести українського імени вже ради самих наших дітей, що з української крови.

Ось так можна би продовжати в безконечність причини, чому нам треба ширити правду про Україну, чому не можна мовчати, коли бачимо, що український нарід є далі поневолений і далі обріхуваний чужими і своїми власними яничарами та Юдами.

Та як ми ставимось до того нашого завдання?

На це хай кожний і кожна з нас знайде відповідь у свому серцю і свому сумлінню. Та зазначимо, що не буде і бути не може ніякої доброї відповіди в того, що читаючи те все не може здобутись на те, щоб купити і поширити бодай одну книжку про Україну та український нарід!

Чи не характеристичне?

Є така ґазета в Америці, що зветься „Громадський Голос", що називає себе „органом демократичної думки української іміґрації в Америці". Її редактором є д-р Володимир Левицький, бувший менаджер і співредактор скрентонської „Народної Волі". В числі з 15. листопаду б. р. є в ній новинка про смерть митрополита Шептицького, яка крім наголовку має не цілих дрібних „шість стрічок". „Ню Йорк Тамс" ще 5. листопаду подав теж коротку новинку, з Москви, але навіть вона має — 46 стрічок. Та в тому самому числі цеї ніби української ґазети подано новинку за смерть польського діяча, Максиміліяна Ф. Венґжинка, власника польської ґазети „Нови Сьвят". Та ця новинка має уже 28 стрічок. В тому самому числі найшлося повно місця і на черговий напад на американського журналіста і ліберала Вилліема Генрі Чемберлина, що то свого часу перший з американських кореспондентів мав відвагу винести на денне світло в бостонськім „Крисчйен Саєнс Монітор", як то совтеська влада вимордувала в Україні міліони людей голодом для політичних цілей. Редактор „Громадського Голосу" намагається тепер представляти Чемберлина польонофілом, що то тільки принагідно говорить джерзисітським редакторам про незалежність України, але поступає інакше. В тому самому числі накинувся цей редактор і на канадійського професора Ватсона Кірконела, який являється „найбільшим активним пропаґатором передвоєнної Польщі в Канаді і сповняє приблизно ту саму ролю по тамтім боці канадійського кордону, що В. Г. Чемберлин по цьому боці". Це так пише редактор „Громадського Голосу" в тому самому часі, коли проти того проф. Кірконела виступив московський часопис „Труд", називаючи його „протектором українських фашистів в Канаді", а це в першу чергу за те, що проф. Кірконел виступав на Конґресі Канадійських Українців, який ця московська ґазета вважає „заслоною, за якою діє банда українських аґентів Гітлера". На це дав проф. Кірконел відповідь в торонтонській ґазеті „Глоб енд Мейн" з 2. листопаду 1944, називаючи совєтську писанину „фантастичною брехнею" та опрокидуючи ті брехні одну за другою. Проф. Кірконел відомий серед канадійських українців з того, що взяв їх в оборону перед клеветами ворогів визволення українського народу та виказував, що вони не є ніякими „націстами", а льояльними горожанами Канади і патріотами крім одних українських большевиків, що, як усі комуністи, були проти воєнного поготівля і воєнних зусиль Канади так довго, поки Гітлер не зірвав приязнь з Сталіном.

Як бачимо, то тепер в „Громадськім Голосі" і в Москві є однакові „вороги українського народу".